



William Chalmers Burns : lezing gehouden den 28 Maart 1884, in de Marnixzaal te Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/234421>

UB-ZUID
PKE
277

7 34
Bibliotheek
NEDERL. ZENDINGSCHOO
OGSTGEEST

mm 10800

A 4j
36
PKF
277

WILLIAM CHALMERS BURNS.

LEZING,

GEHOUDEN DOOR

DR. A. VOORHOEVE,

den 28 Maart 1884, in de Marnixzaal te Utrecht.

Er is onder de heidensche volken zeker wel geen volk, dat in den laatsten tijd zooveel van zich heeft doen spreken als het Chineesche volk. Om van de Chineesche thee, het lakwerk en het porselein niet te spreken, is het voldoende u te herinneren aan den uitgebreiden handel die, sedert de openstelling eerst van vijf Chineesche havens en daarna van het geheele land, op *China* gedreven wordt. De door *Engeland* in 1858 afgedwongen toestemming van den keizer van *China* om den opium te mogen invoeren heeft onder alle weldenkenden verontwaardiging gewekt. Duizende Chineezzen worden de slachtoffers van het gebruik van opium; welsprekend is het Chineesche spreekwoord: »de opiumschiuiver timmert zijn eigen doodkist.»

Maar er is meer, dat de aandacht op *China* vestigt. Vele Chineezzen hebben in den laatsten tijd de grenzen van hun vaderland overschreden, zoowel gedwongen als vrijwillig. Daartoe gedwongen waren zij, die tot diepe armoede vervallen of uit de Chinese he maatschappij verworpen,



zich aan de Portugeezen verkochten. Deze koelies werden op het eilandje *Macáo* ingescheept, vandaar voornamelijk naar *Cuba*, *Chili* en de kusten van *Peru* gebracht om na zwaren arbeid een vroegtijdigen dood te vinden. Wel heeft *Portugal* op aandrang van de Chineesche regeering besloten na 27 Maart 1874 allen uitvoer van koelies te doen ophouden, maar van de handhaving van dit besluit schijnt nog niet veel te komen.

Van veel belang is de vrijwillige landverhuizing der Chineezen. Zij vestigen zich voor korteren of langeren tijd overal waar uitzicht bestaat om geld te verdienen. Onze *Oost-Indiën* kunnen er het bewijs voor leveren. In den winter van 1848 op '49 trokken voor het eerst Chineezen naar *Californië* om een greep te doen naar het goud, waarvan ook zij hadden gehoord. Het bleek hun echter weldra, dat zij op een andere wijze dan de goudzoekers goud konden maken. Er was in *San Francisco* gebrek aan bedienden, aan koks, aan hôtels, aan wasscherijen. De Chineezen boden zich aan, en richtten hôtels op. Zij dienden voortreffelijk; zij eischten een geringe betaling; zij konden ontberingen uitstaan en zich behelpen zooals niemand dat kon. In één woord: er was slechts ééne stem over de bruikbaarheid van den Chinees. Is het wonder, dat honderde en duizende zonen van het hemelsche rijk, aangelokt door de groote verdiensten, zich naar *Californië* spoedden? Nu begon de stemming van de Amerikanen te veranderen. De broodnijd werd opgewekt. Men beschimpte de Chineezen op allerlei wijze, zij werden teruggestooten en gevoelden zich slechts in hun stadswijk veilig. De leden der christelijke kerk ontfermden zich eerst niet over deze heidenen. Afgodstempels en speelhuizen, opiumkitten en bordeelen verrezen bij menigte. Niet minder dan f 5000 werd door de Chineezen te *San Francisco* maandelijks besteed om de politie om te koopen, opdat hunne speelhuizen niet gesloten zouden worden. De gruwelen

van het heidendom geschieden onder de oogen van de christenen. De Chineezenvraag in *Noord-Amerika* houdt daar de gemoederen evenzeer bezig, als de Joden-vraag het in *Rusland* en *Duitschland* doet.

Overal waar de Chinees zich vestigt brengt hij zijn heidschen godsdienst en zijne heidsche gebruiken mede. De stroom van de landverhuizing uit *China* wordt al breeder en breeder. In de Nederlandsche en Engelsche bezittingen, in *Amerika* zoowel als in *Australië* verrijzen de afgodstempels. Het is geen wonder dat sommigen dit verschijnsel gevaarlijk voor het Christendom achten, en meenen dat het christendom ook uit zelfverweer *China* met kracht moet bearbeiten.

De christelijke zending heeft zich later het lot van de landverhuizers, die zich naar alle zijden verspreidden, aange trokken. Voor den arbeid in *Californië* moet vooral de naam van den zendeling O. Gibson worden genoemd. In onze Oost ontbreekt het evenmin aan arbeid onder de daár wonende Chineezenv. De zendingen weten er zelfs meer goeds van te vertellen dan van den arbeid onder de Mohamedanen. In het »Gedenkschrift van den arbeid der »Nederlandsche Zendingsvereeniging», bij gelegenheid van haar 25 jarig bestaan uitgegeven, wordt gezegd, dat de zendingsscholen ten behoeve van de kinderen der Soendanezen opgericht, voornamelijk door de Chineesche jeugd bevolkt worden. »Het kon wel zijn, dat terwijl wij zoo »vurig bidden om toegang voor het Evangelie tot de Soendanezen, de Heer dien toegang wil verleen door de »Chineezenv.»

Door arbeiders in de zendingszaak, ook van andere Vereenigingen, is meermalen de opmerking gemaakt, dat een in waarheid tot Jezus Christus bekeerd Chinees een uitnemend zendeling is. Wat zou het niet heerlijk zijn, indien *China* voor Christus gewonnen werd, in de eerste plaats voor den Chinees zelven, maar dan ook voor de

heidensche en Mohamedaansche volkeren onder welke zij zich verspreiden! In de plaats van heidensche tempels en verderfaanbrengende opiumkitten, zouden Christelijke bedehuizen en scholen verrijzen, overal waar zij kwamen.

Of het Gods doel is een bekeerd *China* te gebruiken voor de prediking van het Evangelie Zijns Zoons onder de Mohamedanen, en misschien ook onder de heidenen, is een vraag, die zich niet laat beantwoorden. Eén ding weten wij De Heiland heeft gezegd: »Predikt het Evangelie allen creaturen.» Uit gehoorzaamheid aan dat bevel zijn de zendelingen ook naar *China* getrokken De belangrijke zendingsarbeid onder de 400 millioen zielen van dit groote volk heeft de opmerkzaamheid en de belangstelling van de Christenen tot zich getrokken. De bezielde toespraken van Dr. Gützlaff, zendeling onder de Chineezzen, gedurende zijn kort verblijf in Europa, ook in ons vaderland gehouden, hebben groote verwachtingen voor de Chineesche zending gewekt. Al bleek zijne verwachting te hoog gespannen en zijne zendings-methode niet in alle deelen aanbevelenswaardig, toch is de liefde voor *China's* millioenen nog niet geweken uit het hart van velen.

Het Chineesche volk is in de hoogste mate een opmerkingswaardig volk. Zijne geschiedenis loopt terug tot in de grijze oudheid. *Westelijk-Azië* werd ingenomen door wereldrijken, die verdwenen; op hunne puinhopen verrezen nieuwe rijken, maar *China* bleef onveranderd. Zijn taal is dezelfde van vóór eeuwen; zijn zeden wijzigden zich niet. Binnendringende barbaren en Joden en Nestoriaansche Christenen werden in het volksleven opgenomen. Zij veranderden *China* niet, maar *China* veranderde hen.

Voor de christelijke zending onder dit volk vraag ik uw aandacht. Op een van de christelijke zendelingen onder hetzelfde werkzaam wensch ik u wijzen en wel op William Chalmers Burns, een reizend Evangelieprediker in *China*.

Bij de beschouwing van den Evangelie-arbeid in *China* is het in ons voordeel met een reizend zendeling te mogen medegaan. Wij kunnen dan op meer dan ééne plaats vertoeven, en van tijd tot tijd onzen blik naar rechts en links wenden.

William Burns zag het levenslicht op den 1^{sten} April van het jaar 1815 in de vriendelijke pastorij van het dorp *Dun* in *Schotland*. Zijn vader was daar predikant, die met grooten ijver en getrouwe plichtsbetrachting de hem toevertrouwde gemeente tot haren Heer en Heiland wenschte te leiden. Zijne kinderen hadden hem lief en koesterden eerbied voor hem. Hij was een eerwaardige, rustige verschijning, die iets patriarchaals over zich had. Zonder veel woorden, door den geest die van hem uitging, bestuurde hij zijn gezin; ieder huisgenoot gevoelde, dat vader de leidsman was. Van zijne gebeden behielden zijne kinderen een indruk, niet het minst van die, welke zij hem in het middernachtelijk uur hoorden opzenden, als zij een enkele maal wakker lagen.

De vrouw van Ds. Burns was een uitnemende moeder voor hare kinderen. Op hare schouders kwam voornamelijk de opvoeding nêr, en zij was er voor berekend. Zij was de zonneshijn in huis, die warmte en vroolijkheid verspreidde. Zelden was zij meer in haar schik dan wanneer zij herbergzaamheid aan velen kon bewijzen; zij wist in geval van nood geïmproviseerde bedden tot goede nachtlegers te maken. Op haar schoot gezeten hoorden de kinderen het eerst van den Heer Jezus, aan Wien zij hen in vertrouwen opdroeg. Van deze kloeke moeder schreef later een broeder van William: »moeder was er als voor geschapen het te huis aangenaam en den plicht tot lust te maken.»

In dit warme tehuis bracht William zijne eerste levensjaren door. Hij was een jongen vol levenslust, in wien een diep gevoel sluimerde. De verwisseling van de gemeente

Dun met die van *Kilsijth* bij *Glasgow* door zijn vader, maakte geen noemenswaardige verandering in de omstandigheden, waaronder *William* groot werd. Van meer invloed op zijn volgend leven was zijn vertrek naar *Aberdeen*, waar hij Latijn en Grieksch leerde onder de voortreffelijke leiding van den rector. Reeds toen openbaarde zich zijne bijzondere gave voor talen, welke hem bij zijn arbeid onder de Chineezeeu zoozeer te pas zou komen. Met grooten lust voor de studie in de rechtsgeleerdheid bezielde, vooral ook om langs dien weg een geëerd en aanzienlijk man te worden, kwam hij in 1831 te huis. Zijne ouders en zusters waren niet weinig teleurgesteld, want zij hadden zoo gaarne een dominé uit hem zien groeien. Niemand drong er echter bij hem op aan, omdat hij toen blijkbaar nog niets wilde weten van de zaligheid, die in Jezus Christus is. Hij kreeg verlof om in *Edinburgh* voor de rechten te gaan studeeren.

Zijne ouders zagen den geliefden zoon met weemoed vertrekken, vreezende dat hij te midden van de verleiding niet zou blijven staan. Hun gebed volgde hem. Hoe verwonderd waren zij, toen hij, kort na zijn vertrek, op zekeren dag plotseling voor hen stond en verklaarde, dat hij niets liever wenschte dan een prediker van het Evangelie te worden, want hij had den Heiland voor zijne ziel gevonden. Over deze gebeurtenis in zijn leven heeft hij een heilig stilzwijgen bewaard; op veel lateren leeftijd teekende hij er het een en ander van in zijn dagboek op. Vol blijdschap in het hart toog hij naar *Aberdeen* om daar met zijn theologische studieën een aanvang te maken. Het licht van de zon der gerechtigheid bleef echter niet altijd even helder in zijne ziel schijnen. De bewustheid van 's Heeren nabijheid maakte dikwijls plaats voor een diep gevoel van zonde en schuld. Hij spaarde zich zelf in geen deele. »Ik heb mij vandaag voorgedaan als een bekeerde, en ik voelde mij ver van God;

„ik ben een huichelaar”, zoo schreef hij in zijn dagboek. Zijn meerdere ernst en toewijding aan zijn studie waren echter toen reeds voor allen openbaar.

In *Glasgow*, waar hij zijne studieën volbracht, genoot hij menigen zegen op de samenkomsten van de studenten-zendings-vereeniging. De bespreking en overdenking van het leven van mannen, die door hun geloofsmoed krachtige getuigen van het Evangelie van Jezus Christus waren, deed in zijne ziel meer en meer de begeerte toenemen om ook in dien heiligen strijd mede te strijden.

Het was in het jaar 1839, dat William Burns op 24 jarigen leeftijd tot de Evangeliebediening werd toegelaten. Na veel gebed besloot hij zich bij het Schotsche zendings-comité aan te bieden voor den arbeid onder de heidenen. Wel werd zijn aanbod aangenomen, maar er kwam iets tusschenbeide, waardoor hij verhinderd werd naar het hem aangewezen arbeidsveld in *West-Indië* te vertrekken. De Heer had een anderen weg voor hem. De welbekende prediker Mac Cheijne zou een reis naar *Palaestina* ondernemen, en noodigde Burns uit om zijne plaats in de gemeente te *Dundee* in te nemen, totdat hij zou teruggekeerd zijn. Burns meende tot dien werkkring te moeten ingaan. Men had weinig verwachting van den jeugdigen tengeren man, die in de plaats van den machtigen prediker was opgetreden. Reeds dat eerste optreden maakte echter een diepen indruk. Onder de eenvoudige heldere verklaring van Gods Woord raakte menig gemoed in beweging; men gevoelde, dat deze jonge man de nabijheid des Heeren kende.

Gedurende een vijftal jaren predikte Burns het Evangelie in zijn vaderland. Hij was echter niet aan ééne gemeente verbonden, maar kon toen reeds een reizend prediker genoemd worden. Zijne prediking was zeer ernstig, richtte zich tot de gewetens der hoorders en drong op een besliste en algeheele overgave aan den Heiland aan. De

verdorvenheid van den mensch en de groote genade Gods plaatste hij in zijne toespraken zoo scherp mogelijk tegenover elkander. Hij verwachtte voor de gemeente een vernieuwde uitstorting van den H. Geest en riep den Heer daartoe ernstig aan. In de gemeente te *Dundee* ontstond een opwekking; de godsdienstoefeningen werden veelvuldig gehouden en getrouw bezocht, gewoonlijk gevolgd door een samenkomst met hen, die over het heil hunner zielen bekommerd waren. Mac Cheijne verklaarde later van deze opwekking, dat zij veel vrucht had nagelaten, ofschoon het kaf onder het koorn ook hier niet ontbrak, en hij dankte God dat Burns tijdens zijne afwezigheid in zijne gemeente gearbeid had.

Overal waar Burns optrad stroomde de schare naar de bedehuizen, en hing aan de lippen van den jeugdigen prediker. Liefst werkte hij in vereeniging met de herders en leeraars van de gemeenten waar hij optrad. Hij maakte zoozeer den indruk van voor de eer zijns Meesters te arbeiden met verloochening van zich zelve, dat zijne medebroeders hem gaarne voor korteren of langeren tijd hunne kansels afstonden. Hij was de man, die de gave had ontvangen slapenden wakker te schudden en op de grootheid hunner zonde te wijzen. Anderen moesten na zijn vertrek uit een gemeente de ontstane beweging leiden, wilde zij in het juiste spoor blijven. Zijn wijze van prediken wordt gekenmerkt door dit gezegde: »Ik zou van harte wenschen, vóór ik sterf rondom de wereld te reizen om ieder schepsel, al ware het ook slechts eenmaal, eene noodiging des Heeren in het oor te roepen." Hij was meer de profeet die de last brengt, dan de herder die dagelijks op zijn kudde acht geeft. Hij gaf wat hij ontvangen had en waarvan zijn gemoed op dat oogenblik vol was, maar zweeg als hij van de waarheid door hem gepredikt geen gevoel had. Na een van zijne toespraken schrijft hij aan iemand: »Ik moest mij

»tot de verklaring van de leer der Schrift bepalen en kreeg »geen vrijheid om de gewetens te wekken en de gerusten »op te schrikken.” Eenmaal liet hij een samenkomst uiteengaan met deze woorden: »ik bespeur dat wij moeten »aflaten op menschelijke werktuigen te vertrouwen, zal »de zegen nederdalen.”

Burns bepaalde zich niet tot de prediking binnen de kerkgebouwen. Toen het bekend was, dat op 13 Maart 1842 de eerste pleizier trein op Zondag van *Edinburgh* naar *Glasgow* zou loopen, predikte hij elken Zondag bij het vertrek en de aankomst van den trein op het perron van het station voor de ooren van duizenden. Te *Dublin* sprak hij op de markt tot de dicht aangedrongen schare. Toen de bigotte leren de stoel waarop hij stond onder hem wegrukten en hem met vuilnis wierpen, smeekte hij dat zij om de zaligheid van hunne ziel hem mochten aanhooren. Hij bleef onder de meest verwarrende omstandigheden dezelfde: kalm, geduldig, moedig.

Burns werkzaamheid is voor velen tot een blijvenden zegen geweest. Er waren er onder de opgewekten die terugvielen, zeer zeker, maar zijn arbeid was onmiskenbaar een werk Gods, dat uit de vruchten openbaar werd.

Zijn reis naar *Canada*, waarheen hij geroepen werd, en zijn arbeid aldaar gedurende twee jaren, moeten wij met stilzwijgen voorbijgaan, om niet te uitvoerig te worden. Bij zijn terugkomst uit *Canada* vroeg hij zich af: »mag ik nog tot den Zendingsarbeid ingaan?” Na ernstige zelfbeproeving biedt hij zich bij het zendings-comité van de vrije kerk aan. Maar er was geen station vacant, en geld om een nieuw te stichten was er evenmin. Toen ter tijd zocht het Engelsch Presbyteriaansche Zendings-Genootschap een zendeling voor *China*. Burns was bereid om daarheen te gaan. Bij zijn afvaardiging tot zendeling heerschte er diepe ontroering in de gemeente. De geliefde en bezielde prediker zou zijn leven aan de uitbreiding van

het Godsrijk onder de heidenen besteden. Hij dankte God voor de hem verleende genade om te worden uitgezonden, en scheepte zich op den 9^{den} Juni 1847 in voor *China*.

Wij willen dezen Evangeliebode vooruit reizen naar *China*, om, vóór hij voet aan wal zet, te vernemen in welken toestand de Christelijke zending aldaar zich toen ter tijd bevond.

Het was in het jaar 1807 toen het Londensche Zendings-Genootschap voor het eerst een zendeling naar *China* zond. Aan hem waren de Jesuïten voorafgegaan, die sedert 1552 onder zeer afwisselende omstandigheden, nu eens met meer dan eens met minder goed gevolg, onder de bescherming der Portugeezen aldaar hadden gearbeid. *Dr. Morrisson* was de eerste Protestantsche zendeling. De Engelsch-Oostindische Compagnie maakte niet alleen bezwaar den doctor passage op een harer schepen te verleen, maar zelfs om hem in *Kanton* toe te laten, waar de vreemdelingen zich op zeer vernederende voorwaarden op een aangewezen plekje gronds mochten nederzetten. Langs een omweg over *Amerika* bereikte *Dr. Morrisson* *China*, en huurde zich op het aan de Portugeezen toebehoorende eiland *Makáo* een huisje. Hij had in last de taal te leeren, een woordenboek samen te stellen en, zoo mogelijk, den bijbel te vertalen. Wel waren de zendelingen der Jesuïten de taal machtig, maar zij hadden geen hulpmiddelen om de taal te leeren achtergelaten; zij hadden wel eenige geschriften in de Chineesche taal opgesteld, maar den bijbel niet vertaald. *Morrisson* moest van voren af aan beginnen. In zijn kamertje opgesloten, 's avonds met een barricade van boeken voor zijn lamp, opdat het schijnsel van het licht niet naar buiten zou doordringen, uitgesloten door

allen, arbeidde hij een jaar lang met bewonderingswaardige inspanning voort. Zijne benoeming tot vertaler bij de Engelsche factorij op *Macáo* schonk hem wat meer vrijheid van beweging. Na een tijdsverloop van 13 jaar had hij een woordenboek uit 6 deelen bestaande samengesteld, en de vertaling van den bijbel volbracht, een reuzenarbeid, die aan de christelijke zending in *China* ten goede zou komen. Hoewel hij het hoofddoel van zijne zending naar *China* nooit uit het oog verloor, bracht hij toch ook het Evangelie rechtstreeks aan den Chinees, door des nachts kleine gezelschappen van Chineezzen rondom zich te verzamelen. Toen Morrissen in 1834 overleed kon hij zijne kleine in *Kanton* (waarheen hij verhuisd was) verzamelde gemeente van Chineezzen aan een inlandschen prediker toevertrouwen.

Zelfs in dit korte overzicht van de geschiedenis der Protestantische zending in *China* mogen de namen van Milne en Medhurst niet ontbreken, mannen, die vooral van buiten af een gezegenden invloed op de zending in *China* uitoefenden. De aandacht van de Christenen in Europa was door den arbeid van de eerste zendboden op *China* gevestigd, en klom tot hartelijke deelneming door den invloed van Dr. Karl Gützlaff.

Deze rijkbegaafde man had eerst te *Batavia*, waarheen hij door het Ned. Zendelings-Genootschap was gezonden, en daarna in *Siam* gearbeid. Het was zijn vurigste wensch om den Chinees in zijn eigen land het Evangelie des kruises te brengen. Hij kwam daar in 1831 aan. *China* was nog geheel gesloten voor de Europeanen, met uitzondering van een hoek gronds te *Kanton*. Gützlaff waagde zich op het schip van een smokkelhandelaar, dat opium in onbewaakte bochten van het kustland invoerde. Voorzien van zijne bijbels en tractaten, bovenal vervuld met een brandende liefde voor de uitbreiding van het Godsrijk onder de Chineezzen, liet hij zich hier en daar afzetten om aan de verwonderde menigte het Evangelie te prediken en bijbels

uit te deelen. Menigmaal verkeerde hij in doodsgevaar, maar zijn liefde tot den Chinees deden hem alle bezwaren trotseeren. Gützlaff hield zich vast overtuigd, dat Gods tijd voor de toebrenging van *China* was aangebroken; hij had het volk lief met al de warmte van zijn liefhebbend hart. Hij meende stellig, dat *China* door Chineezzen moest bekeerd worden. Hij vormde gedoopte Chineezzen tot inlandsche helpers en predikers, zond hen, ruim van boeken en reisgeld voorzien, naar de provincies waarin zij te huis behoorden, en zag hen terugkeeren met Chineezzen, die ook den doop voor zich begeerden. In het jaar 1844 stichtte hij op het eiland *Hongkong* de »Chineesche vereeniging tot bekeering van *China*». In 1849 verliet Gützlaff zijn aangenomen vaderland voor een tijd om een reis door Europa te maken. Hij wist, overal waar hij sprak, de christenen op te wekken tot het steunen van de Chineesche zending, en gaf den stoot tot de oprichting van vereenigingen, die zich het lot van den Chinees zouden aantrekken. Slechts eenige maanden na zijn terugkeer, ontsliep hij in zijn Heer en Heiland onder het volk, dat hij zoo liefhad.

Er is over de wijze van arbeiden van Dr. Gützlaff zeer verschillend geoordeeld. Men heeft haar luide geprezen en krachtig veroordeeld. De waarheid is, dat zijn vurige begeerte om *China* aan den voet van Golgotha's kruis te leiden niet altijd samenging met de aanwending van de beste middelen, en dat zijn brandende ijver niet van overhaasting was vrij te pleiten. Er zijn omtrent het werk van de inlandsche helpers, die door hem geordend zijn, dingen aan het licht gekomen die het bewijs leveren, dat Gützlaff zich door velen van hen heeft laten misleiden. Zij werden uitgezonden als predikers van een Evangelie, dat zij nog nauwelijks kenden. Dit mag echter niet van allen gezegd worden. Er waren onder de door Gützlaff opgeleide inlandsche predikers, mannen, die den Heer liefhadden

en standvastig zijn gebleven, ook na den dood van hun leermeester. Zonder overdrijving mag gezegd worden, dat Gützlaffs' arbeid zeer veel heeft bijgedragen om belangstelling en liefde voor de Chineesche zending te wekken. Door zijn invloed werden andere zendelingen opgewekt om hunne schreden naar *China* te richten, zoodat nog tijdens zijn leven een getal van 50 Evangelieboden den rijken Christus voor arme zondaren aan de zonen van het hemelsche rijk verkondigden. God alleen weet, voor hoe menigen Chinees het rijk des hemels, waarin onze Heer door de gezaligden aangebeden wordt, is geopend, die daar den vurigen Christus-prediker noemen als de Andreas, die hen tot Jezus leidde.

Een vijftigtal zendelingen waren in 1845 in *China* aanwezig. Gützlaffs getuigenis had er zeer zeker veel toe bijgedragen om de aandacht van de zendingsgenootschappen op dat millioenen land te vestigen. Er waren echter ook nog andere dingen gebeurd, die tot deze belangstelling hadden bijgedragen. Daartoe moet vooral gerekend worden de oorlog die *Engeland* in 1842 met *China* voerde. Een verdoovingsmiddel, algemeen bekend onder den naam van opium, werd in het Chineesche Rijk, evenals in *Europa*, alleen als artsennijmiddel gebruikt. Voor het overige was de invoer van opium binnen *China* streng verboden, omdat de Chn. regeering overtuigd was dat zijn gebruik verderf over het volk bracht. Het was en is den Chinees evenmin geoorloofd opium te verbouwen. Maar wat was het geval? De Engelsche kroon liet in *Oost-Indië* veel opium bereiden, waartoe zij het recht aan zich behield en waardoor schatten gouds in de Engelsche schatkist vloeiden. De Engelsche handel wilde den Chinees ook zegenen met dit ziel- en lichaam verwoestende product! Wel was de invoer niet toegestaan door den keizer van *China*, maar onder protectie van het machtige *Engeland* werd de smokkelhandel op ruime

schaal gedreven. De vertoogen van de Chineesche Regeering waren vruchteloos, en toen de Chineesche beambten op last van hooger hand den binnengesmokkelden opium vernietigden, verklaarde *Engeland* aan *China* den oorlog. *China* moest het onderspit delven, en het goedkeuren dat bij het verdrag van *Nanking* in 1842 bepaald werd, dat de havens van *Honkong*, *Amog*, *Tutscheu*, *Ningpo* en *Schanghai* voor den handel en de vreemdelingen werden opengesteld.

De Christenen in *Engeland* en in het overig *Europa* waren diep verontwaardigd. Heidenen weerden uit alle macht den gruwelijken opium, Christenen drongen dit vergif den heiden op met de wapenen in de hand! Was het wonder, dat de belijders van den naam van Jezus Christus voor de eer huns Meesters wilden opkomen door den heiden een tegengift aan te bieden in het Evangelie der zaligheid? »*China* is open,” zoo klonk de blijmare door *Europa*; »wij zullen ons opmaken en aan het arme heidenvolk »toonen dat de Christenen nog wat anders dan opium »hebben te geven.” Het was wel wat voorbarig om *China* voor geopend te verklaren, dit zou eerst later geschieden, maar er was voor de mogelijkheid van den zendingsarbeid toch veel gewonnen door de openstelling van het genoemde vijftal havensteden met hare naaste omgeving voor den vreemdeling. En wat nog meer bepaald de zendelingen aangaat, zoo was er voor hen toch ook verandering ten goede merkbaar. Vóór 1842 werden zij niet als Evangelieverkondigers toegelaten, slechts in hunne betrekking van arts of leeraar van wetenschappen op de aangewezen plaats. Na 1842 werden de zendelingen ook in hunne hoedanigheid van Evangelieverkondigers geduld in de voor den handel geopende zeehavens, terwijl hun bescherming van het leven werd toegezegd.

Dit zeer beknopte overzicht van hetgeen in *China* was geschied, en voor den Chinees was gedaan moge voldoende zijn om ons op de hoogte te brengen van den toestand, waarin de Christelijke zending zich bevond, toen William Burns in *China* aanlandde. Op den 13^{den} November 1847 zette hij voet aan wal op het eiland *Hongkong*. In 1841 was dit eiland in Engelsche handen overgegaan, die daar de stad *Victoria* als uit den grond hadden doen verrijzen. Het eertijds zoo ongezonde eiland was tot een van de gezondste plaatsen geworden, en bood niet alleen schoone havens aan, maar was ook de aangewezen plaats waar de zendelingen na hun aankomst uit *Europa* den eersten tijd konden vertoeven. Burns vond er arbeiders van onderscheidene zendingsgenootschappen, die zich óf voorbereidden om straks verder op te gaan óf om op het eiland te blijven werken. Op de reis van *Europa* naar *China* had hij zich ingespannen om de Chineesche taal machtig te worden, maar was in die kennis nog niet ver gevorderd. Zijn eerste werk was derhalve na zijn aankomst om zich in de taal te oefenen. Dat dit een zeer moeilijk werk bleef, ook na den arbeid van Dr. Morrison, zal ons duidelijk worden, indien wij ons herinneren dat de Chineesche taal niet minder dan 44.000 letterteekens heeft; de kennis van 6000 is voldoende om zich voor het dagelijksch leven verstaanbaar te maken. Een enkel woord kan op acht verschillende wijzen worden uitgesproken, en heeft voor iedere uitspraak een onderscheidene beteekenis. Burns liet zich hierdoor niet afschrikken. Met bewonderenswaardigen ijver en taai geduld wijdde hij zich aan de studie. Hij bezocht geregeld de Christelijke godsdienstoefeningen, die in de Chineesche taal werden gehouden om zijn gehoor te oefenen; hij gaf aan een Chineeschen knecht, die Christen was geworden, les in het Engelsch om van hem het Chineesch te leeren; hij las en dacht in de taal van het volk, en dikwijls

hoorde men hem in de eenzaamheid zijn gebed tot God in gebroken Chineesch opzenden. In December van het jaar zijner aankomst vroeg en kreeg hij verlof om twee Chineezzen, die de voltrekking van een over hen uitgesproken doodvonnis wachtten, in hunne gevangenis te bezoeken. Het was hem tot groote vreugde dat deze menschen alle moeite deden om het in gebroken Chineesch verkondigde Evangelie te verstaan. Na eenige maanden opende hij een school met behulp van een Christen-Chinees, welke school tot een zestiental leerlingen aangroeide.

Maar Burns was de man niet om op ééne plaats lang te blijven, vooral niet indien daar het Evangelie reeds werd verkondigd. Zijn oog richtte zich op de dichtbewoonde kustlanden tegenover *Hongkong*. Wel behoorden de dorpen van het kustland niet tot de voor den vreemdeling geopende plaatsen, maar hij wilde toch aankloppen of de Heer wellicht hier of daar een deur zou openen voor het Evangelie. Gedurende veertien maanden predikte hij den Heiland van zondaren op het vaste land. Hij was gekleed als een Chinees, droeg den staart, en volgde de gewoonte van zijn aangenomen vaderland, voor zoover die niet in strijd was met de voorschriften van het Evangelie. Boven alle verwachting goed was de ontvangst, die hij onder de menigte genoot. Aan groote bezwaren en moeilijkheden ontbrak het in geen deele, maar zij deden hem niet aarzelen voort te gaan. Meer dan eenmaal had hij het te kwaad met de rondtrekkende dievenbenden, zoo menigvuldig in het hemelsche rijk, die op de onbeschaamdste wijze een door hen vastgestelden hoofdelijken omslag inden, indien de bewoners het geëischte niet vrijwillig afstonden. Er liepen geruchten van de groote rijkdommen van de vreemdelingen. Geen wonder, dat de dieven onzen zendeling hunne opwachting kwamen maken. Toen het echter al spoedig bleek dat deze vreem-

deling ten minste niets had, verminderden hunne nachtelijke bezoeken. Soms werd Burns door een van de hoorders naar het Evangelie ten eten gevraagd en hem een slaappleats aangewezen in een vertrek, waar meerderen te zamen waren. Soms moest hij zich zelf een nachtleger bereiden onder den blooten hemel. Gevoelde hij zich naar geest en lichaam uitgeput, dan trok hij zich naar *Hongkong* terug om daar in de gemeenschap met de broeders versterkt te worden, en zoo versterkt zijn arbeid onder de kustbevolking voort te zetten. Wij moeten met hem medegaan naar een van de dorpen, om zijn wijze van werken te leeren kennen. Zoodra hij in een dorp was aangekomen zocht hij een open plek, plaatste zich in de schaduw van een boom, en begon met luide stem in zijn Chineeschen bijbel te lezen. Spoedig kwam een nieuwsgierige menigte samen; hij predikte haar het Evangelie, beantwoordde de vragen die tot hem gericht werden, en bleef dan korteren of langeren tijd in zulk een plaats. Zelden verzuimde hij tractaten uit te deelen.

Deze tractaatverspreiding is in *China* mogelijk, omdat een groot deel van het volk de kunst van lezen verstaat. De knaap bezoekt de volksschool van zijn 6^{de} of 7^{de} levensjaar af, en ontvangt daar van door de Regeering aangeestelde onderwijzers les in het lezen en schrijven; de regelen van wellevendheid worden hem daar ingeprent, en nooit zal de knaap vergeten bij den aanvang van het onderwijs zich te buigen voor het altaar van Confucius, dat in elke school aanwezig is. Het openbaar onderwijs is er dus niet godsdienstloos; men is er dus niet neutraal, zooals men het in sommige Christen-landen op school tracht te zijn. Voor de Christelijke zending is het van veel belang, dat het volk over het algemeen kan lezen. De geschiedenis van Gützlaffs arbeid heeft echter duidelijk bewezen, dat verspreiding van den bijbel en van Christelijke geschriften tot grof misverstand aanleiding geeft, indien zij niet ge-

paard gaat met de levende prediking van Gods Woord. Philippus moet ook op den Chineeschen wagen plaats nemen om de Schrift te verklaren. Burns predikte het Evangelie met dien gloed en die overtuiging, welke hem zoo bijzonder eigen waren; hij beschouwde zich door den Heer geroepen om de behoefte aan den Heiland van zondaren te wekken door op de armoede van den mensch buiten Christus en den rijkdom in Christus te wijzen. Was die behoefte in meer of mindere mate gewekt, dan deelde hij gaarne bijbels en geschriften uit tot nader onderzoek. Hij erkende volmondig, dat zijn arbeid niet op zich zelf mocht blijven staan, maar achtte het noodig, dat anderen hem zouden volgen om het geplante nat te maken, of ook om het voorrecht te smaken te maaien wat hij gezaaid had.

Nadat Burns eenige maanden rust had genomen te *Hongkong* door aldaar in het zendings-hospitaal aan lijden- den het Evangelie te brengen, nam hij op nieuw de staf in de hand voor een zendingsreis. Hij richtte wederom zijn schreden naar het vaste land tegenover *Hongkong*, maar wenschte nu verder de richting naar het Westen in te slaan. Hij ontving daar den indruk, dat het volk minder toegankelijk was voor het Evangelie dan aan de kust. Vermoedelijk heeft tot dien indruk niet weinig medegewerkt de onzekerheid, waarin hij verkeerde of hij wel naar 's Heeren wil had gehandeld door deze reis te ondernemen. Wel was er gelegenheid in overvloed om het Evangelie te brengen, en greep hij die gelegenheid ook gretig aan, maar het gemis van de verzekering van zich in Gods weg te bevinden, beroofde hem van de blijmoedige kalmte, die hem anders zoo eigen was. Vóór en ná Burns hebben de arbeiders in het koninkrijk Gods steeds ondervonden, dat de kracht tot den arbeid verkregen wordt in het door Gods Geest, op het gebed, in het hart gewekte bewustzijn dat zij Godes zaak voorstaan, en

Zijn weg volgen. Onze Evangelist wachtte op een aanwijzing van Zijn zender. Op zekeren nacht wakker gehouden door de onzekerheid waarin hij verkeerde, zag hij plotseling twee vermomde gestalten voor zich staan met getrokken zwaarden. Burns zeide tot deze menschen: »Gebruikt geen geweld, mijne vrienden, gij zult mijne geheele bezitting hebben.” Hij werd van alles beroofd met uitzondering van een tasch, waarin zijne papieren waren, en waarin zich ook eenige lappen bevonden, die hij aaneenreeg om ten minste eenige kleeding te hebben. Het was hem nu duidelijk dat hij terug moest gaan. Vóór *Hongkong* genaderd, bleef hij in de boot, totdat men hem kleedingstukken had gebracht, waarin hij zich aan zijne vrienden kon vertoonen.

De Engelsch-Presbyteriaansche kerk oordeelde het toen ter tijd noodig een tweeden zendeling naar *China* af te vaardigen. Dr. Young landde op *Hongkong*, en zou in vereeniging met Burns den Evangelisatie-arbeid voortzetten. De beide mannen kozen voor hun gemeenschappelijken arbeid de sterk bevolkte stad *Kanton*. Wel scheen er nog meer voor een nederzetting op het eiland *Amoy* te pleiten, maar Burns meende dat de overweging dat hij met het dialect van *Kanton* vertrouwd was, den doorslag moest geven. Goed, de beide mannen vestigden zich in *Kanton*; zij predikten het Evangelie; zij verspreidden hunne geschriften; zij spanden zich krachtig in, maar de bodem bleek daar zóo hart te zijn, dat het uitgestrooide zaad op de oppervlakte bleef liggen. Niet dan na groote moeite hadden de zendelingen zich een woning gehuurd. De Chineezers, nieuwsgierig naar de boodschap van deze vreemdelingen, kwamen naar hen luisteren, maar bleven na de eerste maal gewoonlijk weg. De aardschgezindheid, de trots, en de kwaaddenkendheid van Kantons inwoners waren voor hen groote hinderpalen om het koninkrijk Gods binnen te gaan, geestelijk van aard als het is, een-

voud en oprechtheid aan zijne onderdaden tot eischen stellende. Dr. Young verliet *Kanton* en ging naar *Amoy*. Burns kon nog niet tot dit besluit komen, ook niet op de herhaalde noodigingen van zijn vriend om naar *Amoy* over te komen, waar de boodschap des Evangelies zooveel meer ingang vond. Te midden van allerlei ontmoedigende ervaringen bleef Burns voortarbeiten. *Kanton* was een post van zooveel gewicht, die niet mocht verlaten worden of de Heer moest het zeer duidelijk aanwijzen. Hij zou wachten, totdat de Heer sprak, hij zou intusschen doen wat zijne hand vond om te doen, en hij deed dit met een blijmoedigheid en opgewektheid, die een heerlijk getuigenis van zijn geloof aflegden. Stelt u den in *Schotland* en *Engeland* zoo geliefden prediker voor, dáár optredend voor een schare die zich rondom hem verdrong, hier voor een zeer klein aantal heidenen; dáár op de handen gedragen, en hier voor een »vreemden duivel» gescholden; dáár predikende voor een schare die heilbegeerig hare handen tot den Heiland ophief, hier voor een handje vol meestal uit nieuwsgierigheid saamgekomen menschen. Het was de liefde van Christus, die hem drong, en daarom zag hij niet aan wat voor oogen was.

Gedurende zijn arbeid in *Kanton* schreef hij naar zijn ouderlijk huis, dat zij zich niet te zeer moesten verwonderen over de weinig beteekende berichten, die zij uit *Kanton* ontvingen in vergelijking met die uit *Amoy* »De oorzaak schuilt ten deele bij mij,» zoo schrijft hij »ten deele in de moeilijkheden van dit gewichtige arbeidsveld. »Toen ik op den voorgaanden Dinsdag de verzameling van »60 personen aanschouwde, die naar de toespraak van »een bekeerden Chinees luisterden, vroeg ik mij zelven »af: Hoe zou ik deze kostbare zielen kunnen verlaten, »om welke zich zoo weinigen bekommeren? Ik kan hun »dien weg des levens op verstaanbare wijze aanduiden, »en zoolang God mij hier een plek gronds geeft om op te

»wonen zal ik blijven, de uitkomst getroost in Zijne hand
 »latende. Broeders! bidt voor ons, opdat het Woord des
 »Heeren zijn loop hebbe en Hij geprezen worde.”

De plek gronds waarop hij kon wonen werd hem niet lang daarna ontnomen. Zijn woning werd hem opgezegd; niettegenstaande alle moeite en inspanning kon hij geen andere huren. Nu was ook zijn besluit genomen. Hij zag daarin den wil des Heeren om naar elders te vertrekken; blijmoedig volgde hij Zijne wenken, en scheepte zich in naar *Amoy*. Eerst de eeuwigheid zal openbaren hoe vele vruchten, later door andere zendelingen in *Kanton* geoogst, gesproten zijn uit het zaad door Burns uitgestrooid!

Vervuld van moed en van de zekerheid van Gods weg te gaan, begaf Burns zich in den zomer van 1851 naar het eiland *Amoy*, een van de voor de vreemdelingen opengestelde plaatsen. Het schoone eiland ligt bij de meest rotsachtige Zuid-Oostkust van *China*. Het is ongeveer 4 uren lang en 1 uur breed, en wordt door een slechts smal kanaal van het vaste land gescheiden. Op deze kleine oppervlakte, gedeeltelijk uit heuvels bestaande, wonen niet minder dan 400.000 menschen, van welke een derde deel in de stad *Amoy*, en het overige $\frac{2}{3}$ deel verspreid over 136 dorpen. De bevolking is voor het meerendeel zeer arm; de wijdvertakte handel schijnt niet veel winst op te leveren, om welke reden jaarlijks vele Amojers naar *Borneo*, *Siam*, *Batavia* en andere plaatsen trekken in de verwachting daar een grooter of kleiner vermogen te verzamelen, om dan naar het vaderland weder te keeren. De bewoners van *Amoy* worden geprezen om vele goede eigenschappen. De gruwelen van het heidendom, door den Apostel Paulus in Rom. I genoemd, heerschen echter ook daar in ruime mate, en de 600 openbare plaatsen voor opium-gebruik bestemd vinden een voldoende aantal vaste gasten om met winst aangehouden te kunnen wor-

den. Zooals in het overige *China* wordt ook hier de meisjesmoord op groote schaal gepleegd als de meest gewone zaak, omdat de Chinees bij de geboorte van een meisje zich afvraagt of het de moeite waard is het kind op te voeden. Veler ontkennend antwoord doet hun besluiten bij den aanvang van het leven een einde aan dat leven te maken.

Kort na het verdrag van *Nanking* hadden zich zendelingen op *Amoy* gevestigd. Burns sloot zich broederlijk bij hen aan, en zag met blijdschap, dat er eenige gegronde verwachting voor de toekomst van deze eilanders bestond. Hij moest beginnen zich het voor hem nieuwe dialect van de Chineesche taal eigen te maken, en slaagde daarin onverwacht spoedig. Wij mogen niet nalaten hier te vermelden, dat Burns met prediken niet zóólang kon wachten, totdat hij het taaleigen voldoende machtig was; hij predikte in het Engelsch voor zijne medearbeiders. Het vermoeden is niet gewaagd, dat zijne bezielde en bezielende getuigenis van de liefde Gods in Christus Jezus mede een middel in Gods hand is geweest tot getrouwen arbeid en vuriger gebed van de dáár aanwezige zendelingen. »Op den vorigen Zondag», zoo schrijft Burns in die dagen aan zijne moeder, »heb ik gepreekt over de woorden: »Dewijl de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, »zoo zal de liefde van velen verkoelen (Matth. 24: 12). »Ik heb daarbij ondervonden, hoezeer die woorden op den toestand van mijn hart van toepassing zijn. Hoe »verslappend werkt toch de dagelijksche aanraking met »het heidendom, wanneer de Heer ons door Zijn Geest »niet dagelijks versterkt en verkwikt.» Welnu, de Heer liet de hand van den dienaar die om Zijnentwille veel verlaten had niet los. Burns werd bijzonder gesterkt en was tot zegen zoowel voor zijne medebroeders als voor de heidenen van *Amoy*. In het najaar van 1853 ontstond er verandering in de stemming van de eilanders; de zen-

dingskapellen werden door zeer velen bezocht; er werd heilbegeerig naar den weg der zaligheid gevraagd; velen meldden zich aan voor het doop-onderricht en nieuwe gemeenten ontstonden. »Het is duidelijk», zoo schreef een der zendelingen, »dat Gods tijd voor deze ongelukkigen gekomen is.»

Men heeft gezegd, dat de staatkundige gebeurtenissen welke in dezen tijd op *Amoy* plaats hadden in Gods hand het middel waren tot deze opwekking. Een afdeeling van een groote partij, die tegen het over *China* heerschende keizershuis in verzet kwam, landde ook op *Amoy* met het doel om het eiland voor zich te nemen. De binnenlandsche oorlog, bekend geworden onder den naam van Thai-phing-opstand teisterde *China* meer dan 10 jaren. Het viel den opstandelingen niet moeielijk *Amoy* in den zomer van 1853 in te nemen, maar de wraak van de keizerlijke troepen, vooral nadat deze de eerste maal teruggeslagen werden, was verschrikkelijk. Onbeschrijfelijk waren de folteringen, die de gevangenen vóór hun dood moesten doorstaan. De bemanning van een daar aanwezig Engelsch oorlogschip en de zendelingen kwamen tusschenbeide, met het gevolg dat er een einde aan de wreedheden werd gemaakt. De gewonden en verminkten, zoowel van de keizerlijke troepen als van de opstandelingen, werden in het zendings-hospitaal opgenomen en daar met de grootste liefde verpleegd, zoodat de heiden door deze werken der barmhartigheid getroffen wilde luisteren naar de woorden van den Meester en Zender der barmhartigen. Is het wonder, dat Burns aan de krankbedden van de lijders nederzat om balsem te gieten in de wonden der ziel? Onder dezulken was juist zijne plaats. Toen de kogels op *Amoy's* straten neêrvielen, toen het hulpgeschrei der gewonden en verminkten omhoog rees, drong de schare naar de zendings-kapellen om het woord des levens te vernemen. Wie zal alle Gods middelen en wegen, die won-

derbaar en heerlijk zijn, kunnen opsporen en aanwijzen? De Thai-phing-opstand is één van de middelen in Gods hand geweest om de zielsbehoefte van deze heidenen te doen ontwaken, maar wij overdrijven zeer zeker niet, indien wij hier ook gedenken aan den arbeid van William Burns op *Amoy*, in vereeniging met zijne medebroeders in de heilige bediening der zending.

Het is opmerkelijk, dat Burns, juist toen de opwekking in vollen gang was, er aan dacht om van *Amoy* uit tochten te gaan maken op het tegenoverliggende vaste land. Hij was nog dezelfde als in *Schotland*. Meende hij, dat zijn arbeid niet bepaald meer noodig was, dan liet hij dien aan de broeders over, en hij trok verder met het zwaard van Gods Woord in de hand. Daar komt een inlandsche helper tot hem met het voorstel om het Evangelie in de talrijke dorpen van het vaste land te gaan prediken. Burns antwoordt, dat zij gedurende een week den Heer ernstig moeten vragen of zij mogen afreizen en zoo ja, waarheen dan; aan het einde van die week zouden B. en de inlandsche helper weder bij elkander komen om te vernemen welke de meening des Geestes was. Juist in die week komt er een heiden uit *Pe-tschui-ya*, op *Amoy* om handel te drijven. Hij bezoekt de vergaderingen in Burns huis, wordt getroffen door het Evangelie en roept uit: »Och, dat de leeraars in mijn dorp kwamen en daar het Evangelie verkondigden." Burns besluit is genomen; met twee inlandsche helpers begeeft hij zich naar het op 7 uur afstands gelegen *Pe-tschui-ya*, een plaats bij geen van de zendelingen, zelfs niet bij name, bekend. De Heer had gesproken, het gebed was verhoord.

In *Pe-tschui-ya* aangekomen huurde Burns een woning, van welke een gedeelte tot een zaal voor samenkomsten werd ingericht. Over het algemeen ontving de bevolking den vreemdeling vriendelijk, men luisterde naar zijne pre-

diking en kwam terug om hem nogmaals te hooren. Velen zochten naar vrede, dien zij niet bij hunne afgoden konden vinden. Het vertrouwen in de goden was vooral geschokt doordat hunne voorspelling van de overwinning der opstandelingen niet was vervuld; de inwoners van het dorp hadden zich op grond daarvan bij de opstandelingen aangesloten en de uitkomst had bewezen dat de goden er niets van wisten. Op marktdagen was er een schoone gelegenheid om het Evangelie aan de talrijke marktbezoekers te prediken, die van de dingen door hen gehoord in hunne dorpen vertelden. De begeerte om het woord des levens te hooren werd steeds grooter. Bij het einde van een toespraak, dikwijls in de open lucht gehouden, vroeg men den zendeling nog voort te gaan, of men kwam tot zijn huis om nader onderricht van hem te ontvangen. Het geschiedde meermalen dat Burns en zijne helpers dag noch nacht rust hadden. Er waren er, die den dienst der afgoden geheel vaarwel zeiden en de beelden aan de vlammen prijs gaven.

Na eenige maanden van ingespannen arbeid meende Burns, dat de tijd gekomen was om hen, die met oprechtheid naar de vergeving der zonden in Jezus Christus zochten door den doop in de gemeente op te nemen. Dit wilde hij zelf niet doen, maar noodigde daartoe de broeders van *Amoy* uit, die na een ernstig onderzoek sommigen in de Christelijke gemeente konden opnemen. Burns wenschte in zijn zendelings-loopbaan niet anders te verrichten dan de dienst van een Evangelist naar het voorbeeld van den grooten heiden-apostel Paulus. Het stichten van gemeenten liet hij aan anderen over. Hem was het alleen te doen om het Evangelie te prediken tot een getuigenis. De kleine gemeente groeide langzamerhand aan, en vele van hare leden toonden vervolging en smaad, die zij van de heiden-Chineezèn hadden te verduren, om Christus wille te kunnen dragen. Het is verkwikkend de

getuigenissen van de eerste liefde tot Jezus Christus te vernemen uit den mond van heidenen. Toen eenmaal de vader van een gezin op punt stond naar *Amoy* te gaan om zich daar te laten doopen, vroeg zijn zoontje meê te mogen gaan om ook gedoopt te worden. Toen de vader hem dit sterk afried met de opmerking dat hij, die nog zoo jong was, zoo gemakkelijk ontrouw kon worden, antwoordde de knaap: »Jezus heeft beloofd, de lammeren »in zijne armen te dragen; aangezien ik maar een kleine »jongen ben, zal het Hem immers te gemakkelijker vallen »mij te dragen." Op een van zijn uitstapjes in den om- trek van *Pe-tschui-ya* kwam Burns in een dorp waar velen zich verzameld hadden rondom een man, die hen voorlas uit een bijbel, dien hij van een marktreis had medegenomen. In de geheele omgeving was de zendeling Burns een welkomme bode, dien men niet anders kende dan bij den naam: »man des boeks."

Het is van veel waarde Burns zelf over dezen genadetijd te hooren, te meer daar hij zóó nuchter en sober in zijne mededeelingen aangaande de vruchten op zijn arbeid was, dat anderen ze moesten aanvullen om tot een juiste voor- stelling te kunnen komen. Hij schrijft: »wat ik hier zie, »herinnert mij aan de vroegere genadewerken te huis. »Zoo ver als mijne persoonlijke waarnemingen reiken, heb »ik in *China* nog geene zoo veelbeloovende teekenen van »de komst van het Godsrijk gezien. Wat wij hier zien, »is een krachtige oproeping tot gebed voor dit volk dat »in duisternis zit, evenals tot onverdroten arbeid onder »hen en tot aanbiddenden dank aan onzen getrouwen »God en Heer. Voor mij is Zijne goedheid zoo groot en »aanhoudend, dat terwijl mijne Schotsche vrienden mij »misschien als een arme verbanningeling beschouwen, ik mij »hier zoo tehuis gevoel, als ik het hier op aarde maar »kan wenschen."

Spoedig zouden zijne Schotsche vrienden hem van aange-

zicht tot aangezicht zien. Burns moest voor eenigen tijd *China* verlaten en zijn arbeidsveld aan de broeders overdragen, om den zielskranken Dr. Young, die door den dood zijner vrouw diep was geschokt, naar het vaderland te geleiden. In de bedehuizen van *Engeland* en *Schotland* stroomde de menigte samen als hij optrad, om het aangezicht te zien en de stem te hooren van den geliefden prediker. Hij was gedurende de zes jaren van zijn afwezigheid oud geworden, zeide men. In zijn omgang was hij zachter dan voorheen. In zijn prediking trad de liefelijkheid van het Evangelie meer op den voorgrond dan voorheen. Johannes de Dooper was minder geworden in hem, Christus was in hem gewassen. Het behoeft niet gezegd te worden, dat de belangen van het arme Chineesche volk der gemeente op het hart werden gebonden. Zijn hart behoorde aan *China*; in *China* wenschte hij te sterven.

Naar *China* keerde hij dan ook zoo spoedig mogelijk terug. Hij zette er den aangevangen arbeid voort op zijne eigenaardige wijze. Bij de mededeeling van dien arbeid moet ik mij tot het meest belangrijke bepalen. Van Burns reis naar *Nanking* om in deze, door de opstandelingen ingenomen stad, de aanhangers van den Tai-phin-opstand beter te leeren kennen, zij dus alleen gemeld, dat de Chineesche ambtenaren zijn tocht daarheen zoozeer bemoeilijkten, dat hij van zijn plan moest afzien. Toch bleef hij eenigen tijd in de omgeving van *Nanking* door in de Noordelijke stad *Schang-hai* het Evangelie te prediken; hij was daar meestal in zijn boot gehuisvest en roeide langs de talrijke kanalen, naar onderscheidene plaatsen van het binnenland. Ik moet mij het genot ontzeggen u van de werkzaamheden in en om deze stad het een en ander mede te deelen. Wij volgen onzen reiziger-prediker naar de stad *Schwatau* in de provincie *Kanton*, waar hij een tweetal jaren van 1856—58 vertoefde om

daar, en van daar uit het Evangelie der zaligheid aan de heidenen te brengen. De zendeling Taijlor en twee inlandsche predikers waren hem behulpzaam.

De uitgebreide stad *Schwatau* met haar honderdduizende inwoners, met haar uitgebreiden handel en haar groote bedrijvigheid was nog niet voor den vreemdeling opengesteld. Het was dus gewaagd zich daarheen te begeven, maar geheel in overeenstemming met Burns begeerte om het Evangelie dáár te brengen, waar het nog niet gepredikt was. De bodem bleek er bijzonder hard te zijn. De stofvergoding vervulde het hart van de Chineezers; de dáár heerschende uitwendige beschaving was een vernis waarmee ontzettende gruwelen bedekt werden; de zedeloosheid had er een verbazende uitgebreidheid aangenomen. Burns en Taylor waren verheugd een huis te kunnen huren voor hun doel zeer geschikt. Zij strekten hunne liefdevolle bemoeienissen vooral uit tot de laagste klassen der maatschappij, onder welke zij dagelijks verkeerden. Hier en daar werd er eenige verandering waargenomen, vooral ook in de omliggende plaatsen, waarheen zij zich dikwijls begaven. Aan Burns zwaren arbeid in dit gedeelte van *China* werd echter plotseling een einde gemaakt. Op zekeren dag in de stad *Tschau-tschau-foe* predikende, werd hij op last van den gouverneur van de provincie *Kanton* gevangen genomen met zijne beide inlandsche helpers, (de zendeling Taylor was toen juist afwezig) en naar den engelschen consul te *Kanton* opgezonden. Als gevangen man werd hij in een boot getransporteerd, en moest daarin 31 dagen lang, krank naar het lichaam, maar gezond naar de ziel doorbrengen, voor dat men aan de plaats van ontschepping genaderd was.

Het is niet van belang ontbloom om het officieele stuk mede te deelen, waarin de gouverneur van *Kanton* de oorzaken van Burns vangenneming opgeeft en de aan-

klacht tegen hem ingebracht. Het doet ons het oordeel kennen van de officieele Chineesche ambtenaarswereld over het Christendom en zijne belijders. Men kan zich maar niet voorstellen, dat zooveel wordt opgeofferd eenig en alleen ten goede van den medemensch. Het stuk luidt aldus:

De Commissaris IJeh aan den Consul Parkes.

De Opper-Commissaris IJeh, keizerlijk gouverneur van de beide Kwang provincies, doet de volgende mededeeling aan den heer Parkes, consul van hare Britsche Majesteit in *Kanton*.

Voor mij ligt een bericht van den hoogsten burgerlijken ambtenaar van het district *Hai-yang* in *Tshautschau-foe* van den volgende inhoud:

Aangezien het de plicht van uw dienaar is, in vereeniging met de militaire autoriteiten van deze stad, over hare veiligheid te waken, zoo bemerkten wij bij de uitoefening van ons beroep plotseling in een op de rivier liggende boot drie personen, wier verschijning iets ongewoons had. Wij vonden in hun boot zeven deelen vreemde boeken en drie pakken tractaten, die wij dadelijk in beslag namen. Overigens hadden zij niets bij zich. Deze mannen hadden geschoren hoofden, droegen hun haar in een staart gevlochten, en waren Chineesch gekleed. Het gelaat van den een had echter iets vreemds; ook de klemtoon bij het spreken en de wijze van uitdrukken geleek niet geheel op die der Chineezzen. Wij namen hem zorgvuldig in het verhoor, waarbij hij opgaf, dat zijn werkelijke naam Pin-wei-lin (William Burns) was; dat hij een Engelschman was van 42 jaar oud; en dat hij als een dienaar van de leer van Jezus zich sedert eenigen tijd had beziggehouden om zijne naasten tot goede daden op te wekken. In 1847 zou hij zijn vaderland hebben verlaten en naar *China* gereisd zijn. Eerst moet hij twee jaar in *Victoria* gewoond hebben, daarop meer dan één jaar in de nederzettingen der vreemdelingen te *Kanton*. Later zou hij *Schang-hai*, *Amoy*

en andere plaatsen bezocht hebben en daar meerdere jaren gewoond hebben; overal, waar hij kwam, zou hij de Chineesche taal geleerd hebben en in haar zijne vermaningen tot het volk gericht hebben en de boeken van Jezus verklaard, doch zonder van iemand ook slechts de geringste betaling daarvoor aan te nemen. In 1854 scheepte hij zich op *Amoy* in om een bezoek aan zijn vaderland te brengen, en in Maart 1855 sloot hij zich bij een van zijne landslieden aan, die voor handelszaken naar *Schanghai* ging. Ik verliet, zoo verklaart Burns, *Schanghai* en zeilde naar *Swatau* met het doel om eenige boeken te verkoopen. Daar ben ik met de twee Chineezers, die met mij gaan, gevangen genomen. Wij hebben geene andere bedoelingen dan de u medegedeelde.

Dit is de opgave van den zendeling W. Burns, die samen met zijne zeven banden vreemde boeken en zijn drie pakken tractaten aan een officier is overgeleverd en in bewaring gesteld.

Nadat ik, de keizerlijke commissaris, het bovenstaande onderzocht had, moet ik opmerken, dat de stad *Tschau-tschau-foe* niet tot de plaatsen behoort die voor den vreemden handel zijn geopend en daarom nooit door vreemden bezocht wordt. Ik kan het daarom niet dan als hoogst ongepast beschouwen dat W. Burns (voorondersteld dat hij werkelijk een Engelschman is) zijn kleding veranderde, zijn hoofd schoor, de Chineesche dracht aannam en op zulk een onregelmatige wijze in het binnenland doordrong. En ofschoon hij bij zijn verhoor stellig beweerde dat zijn eenig doel en werk was godsdienstige zaken te onderwijzen en boeken uit te deelen, zoo mag toch met recht worden gevraagd: Waarom verliet W. Burns *Schanghai* en waarom kwam hij naar *Tschau-tschau-foe* juist in een tijd, waarin *Kiang-nan* en andere provincies het schouwtooneel van vijandelijkheden zijn? Kan iemand, die de taal van *China* spreekt, werkelijk een Engelschman zijn? Geeft hij zich misschien

niet voor zulk een uit, om hier of daar onheil te stichten?

Ik heb bevel gegeven, hem den consul van genoemde natie over te leveren, opdat hij de waarheid in deze opspore; met welk doel ik de bovengenoemde bijzonderheden den consul mededeel.

William Burns, zeven banden nieuwe boeken en drie pakken tractaten vergezellen deze declaratie.

Burns heeft het later als een genadige leiding Gods erkend, dat hij toen, en niet eenige maanden later, gevangen werd genomen. De commissaris Yeh was immers dezelfde, die kort daarop bloedige vervolgingen in de provincie *Kanton* uitlokte tegen de vreemdelingen in het algemeen en tegen de Christen-Chineezzen in het bijzonder. Ware Burns in handen van dezen man gebleven, dan zou hij zijne belijdenis met den dood hebben moeten bekoopen. Zijne beide helpers waren gevangen achtergebleven, en hadden vele mishandelingen te verduren. Zoodra Burns dan ook verlof kon bekomen om weder naar *Schwatau* te vertrekken, begaf hij zich derwaarts, en smaakte de vreugde zijne helpers op zijn voorspraak in vrijheid gesteld te zien. De arbeid van onzen zendeling-prediker liep in *Schwatau* niet lang na zijn terugkeer ten einde. Hij had er het zaad des Evangëliës onder tranen gezaaid, aanvankelijk eenige werking mogen bespeuren, maar had zich toen ook teruggetrokken om naar elders te gaan. De zendeling Smith heeft later deze woestijn bloeiende gezien, en gemaaid wat Burns gezaaid had. Met blijdschap mocht hij van den goeden gang van zaken getuige zijn, toen hij twee jaar daarna nog eenmaal in *Schwatau* terugkwam, en daar aanschouwde, wat hij bij een tweede bezoek op *Amoy* ook mocht zien, dat het koninkrijk Gods heerlijk toenam.

In de verhouding van *China* tot het buitenland greep in dezen tijd een verandering plaats, die van groote be-

teekenis was voor den zendingsarbeid. De gouverneur van de provincie *Kanton*, Yeh, van wien reeds is gesproken, zette een prijs op het hoofd van vreemdelingen en vervolgde de Christenen. Eerst meenden de vreemdelingen, dat de gouverneur op eigen verantwoording handelde; toen echter duidelijk werd, dat het keizerlijk hof te *Peking* achter hem stond, kwam Engelsche krijgsmacht tusschen beide. De Engelsche troepen veroverden *Kanton*, en namen daarna *Tientstin* in, de voorhaven van *Peking*. Uit vrees voor het binnendringen van de vreemde krijgsmacht in de residentie des rijks, werd het verdrag van *Tientstin* door de Chineesche Regering gesloten. Het land werd nu in zijn geheel opengesteld voor de vreemdelingen, en helaas ook voor hun opium. De belijders van Jezus Christus werden nu opgeroepen met verdubbelden ijver voor de toebrenging van *China* te arbeiden. In Art. 8 van het verslag van *Tientstin* werd het volgende bepaald: »De christelijke godsdienst, zooals hij door Protestanten en Roomsche-Katholieken beleden wordt, prent »de uitoefening der deugd in, en leert den menschen zóó »te handelen als zij wenschen behandeld te worden. Wie »denzelven leert of belijdt, kan zonder onderscheid »op de bescherming der overheid aanspraak maken; ook »mag niemand, die zijn beroep vredig uitoefent en de »wetten niet overtreedt, vervolgd of bemoeilijkt worden." Nu kon eerst naar waarheid worden gezegd, dat *China* open was. Van een pas voorzien, geteekend door den consul van zijn land, mocht de zending het keizerrijk doorreizen, prediken, en zich op de door hem gekozen plaatsen vestigen. In den loop van het jaar 1861 betrokken de gezanten van de vreemde mogendheden voor het eerst hunne posten aan het keizerlijk hof van *Peking*, al werden zij daar dan ook niet zonder protest toegelaten.

Het verwondert ons niet te vernemen dat Burns van

de voorrechten bij het verdrag van *Tientstin* gebruik maakte om het Evangelie in de hoofdstad des rijks te brengen. Hij wilde op aanraden van zijne broeders-zendingen ook een poging wagen, om door middel van den Engelschen gezant te *Peking* voor de Protestantsche bekeerlingen uit de Chineezzen zoodanige gunstige bepalingen te verkrijgen, als de Roomsche-Katholieke zendelingen reeds hadden verkregen door den Franschen gezant bij het keizerlijk hof. Het mocht hem niet geheel en al gelukken zijn wensch te verkrijgen. Toch bleef hij in *Peking*, waar hij gedurende de eerste maanden van zijn verblijf zich met het nieuwe dialect eigen maakte. Het viertal jaren (1863—67) in *Peking* doorgebracht kenmerkte zich door een gezegenden, rustig voortgezeten arbeid zoowel in de stad, als in hare omgeving. In vergelijking met de vroegere jaren waren deze betrekkelijk kalmer voor den man, die reeds niet verre meer was van het land der eeuwige rust. In zijne hoogst eenvoudige uit twee kamers bestaande woning vertaalde hij geestelijke liederen, benevens het boek der Psalmen in het dialect van *Peking*, en kon niet nalaten zijn lievelingsboek »de Pelgrimsreis van *Bunyan*» over te zetten. Van zeer liefelijken aard was de samenwerking met de zendelingen van andere vereenigingen in die stad. Zijn hoofdarbeid bleef bestaan in de prediking van het Evangelie. Ja, toen hij vernam, hoe noodig het was dat zich in de Noordelijke havenstad *Niu-tschwang* een zending vestigde, was hij aanstonds bereid daarheen te reizen. Hij hoopte van daar uit de landen ten Noorden van *China* gelegen te kunnen bereiken, of ten minste daarheen inlandsche predikers te kunnen zenden. Maar de Heer had het anders over zijn dienstknecht besloten. Slechts twee maanden na zijn aankomst in *Niu-Tschwang* werd hij zóó krank, dat hij nauwelijks zijn kamer, en later zijn bed niet meer kon verlaten. Aan zijn getrouwen helper Wang droeg hij op

in de gemeente te blijven na zijn dood, totdat er een andere zendeling zou zijn gekomen. Aan allen die hem bezochten bond hij de belangen van het Chineesche volk op het hart. »Ik ben,» zoo verklaarde hij op zijn sterfbed »zeer gelukkig.» »Ik vrees den dood niet. Na den dood wacht mij de onuitsprekelijke zaligheid. Mijn arbeid »was gering, maar ik ben niet met mijn weten aan Gods »geboden ongehoorzaam geweest.» Zoo ontsliep op den 4^{den} April William Chalmers Burns, de getrouwe dienst-knecht van Jezus Christus, in het midden van het volk, dat hij met zijn gansche ziel had bemind.

De naam van den man, wiens leven en arbeid ik heb trachten te schetsen, is zeer zeker minder bekend dan van menig ander zendeling. Hij was niet zoozeer een beroemd, maar wel een groot man; groot in zelfverloochening en opofferende liefde. Hij heeft zijn naam niet verbonden aan een of ander groot werk dat door hem is tot stand gebracht of aan gemeenten door hem gesticht. Op de vraag: »wat heeft William Burns gedaan?» moet het antwoord luiden: »hij heeft zich zelven den Heer ten »dienste gesteld, en van Zijn liefde tot zondaren getuigd »aan zoovelen als hij slechts kon bereiken.» Burns arbeid kon niet alleen staan; broeders moesten hem volgen om de gewekte en aanvankelijk bevredigde behoefte der ziel te leiden, en meer en meer te bevredigen. Het woord in de kracht zijns Gods gesproken deed slapenden opschrikken; anderen moesten achter hem staan om te beletten, dat de slaap de oogleden weder sloot. Het zou zeker niet goed zijn, indien al de zendingen arbeidden op de wijze van Burns, maar wel is het wenschelijk en noodig dat er onder de zendingen zoodanige mannen

zijn. Het meest gewenscht is, dat ieder arbeidt op de wijze die Hij als de van den Heer aangewezen heeft leeren kennen, en dat deed Burns. Burns was een Evangelist in den vollen zin des woords. Dat zijn arbeid van blijvenden invloed is geweest op het Chineesche volk is nog in 1879 op de Evangelische Alliantie te *Bazel* door Prof. Christlieb getuigd, toen hij verklaarde: »Van een William Burns »spreken de Chineezzen heden nog meer dan van vele »anderen, omdat hij in zijn eigen persoon een levend »bewijs van het Christendom was.”

De bespreking van Burns' arbeid heeft ons in de gelegenheid gesteld een enkele bladzijde open te slaan van de geschiedenis van het *China* dezer eeuw. Het eeuwen lang gesloten land heeft zich geopend. Het Evangelie heeft zich een weg gebaand tot de millioenen, die in duisternis en schaduw des doods zaten. Er is nog slechts een begin gemaakt met den arbeid der Protestantsche zending, maar reeds dat begin doet groote dingen voor de toekomst verwachten. De velden zijn wit om te oogsten. Waar zijn de arbeiders? In onze eeuw beginnen zich de poorten der wereld te openen, al hooger en hooger, opdat de Koning der eere inga. De tegenstellingen tusschen geloof en ongeloof, tusschen liefde en onverschilligheid worden met den dag scherper. Laat het oog niet alleen voor het ongeloof en de onverschilligheid geopend zijn; het gezicht daarop zou den moed kunnen benemen. Er openbaart zich bij de volgelingen van Jezus Christus geloof in de liefde werkzaam; er zijn heidenen, die vragen naar een rust, die zij te vergeefs bij hunne godsdiensten zoeken; er is een levende Heiland, de Heer der gemeente, die met haar zal zijn al de dagen tot aan de voleinding der wereld.

»Wat zal het” — met dit woord van Burns eindigen wij — »wat zal het zijn als eenmaal de vele millioenen »van deze verre heidenen de stem van den Zoon Gods »vernemen. Wordt ons de genade geschonken om door

»gebed en arbeid mede te helpen, opdat deze dag spoedig
»kome! Dierbare Vader in den hemel, ja, niet waar,
»Gij wilt allen wel van mij groeten, die naar mij vragen;
»Gij wilt hen wel opwekken altijd vuriger te smeeken,
»dat *China's* deuren zich voor den Koning der eere
»openen moge!"
